

O. Blinkenberg Nielsen: De danske sognesparekasser 1865—1914. 175 s. (Sparevirkes forlag, 1950).

Emnet for undersøgelsen er af ikke ringe socialhistorisk interesse, men er meget omfattende, talrige — og deraf mangfoldige forgæves — detailundersøgelser har måttet foretages for at tegne dette helhedsbillede af udviklingen. Et vigtigt kildemateriale har forfatteren haft i den offentlige statistik, i rigsdagstidende, i kommissionsbetænkninger samt i pressen (tidsskrifter og dagblade), imidlertid har han ikke i tilstrækkelig grad redegjort for kilderne, således at andre let vil kunne bygge videre på det og foretage supplerende undersøgelser. En fortegnelse over de jubilæumsskrifter, der også har været anvendt, er dog et nyttigt tillæg til bogens tekst.

Bogens disposition er overvejende kronologisk, idet stoffet inddeles efter hovedperioder, hvori de enkelte emner behandles ret skematisk, således at det, der i den enkelte periode er det afgørende, ikke træder så tydeligt frem, som det måske kunne have gjort. Oprindelsen til sognesparekasserne, der stort set har deres tilblivelsesperiode 1865—74, søges dels i de økonomiske forudsætninger, dels i »ideelle faktorer«, og med hensyn til de sidste redegøres interessant for sammenhængen med samtidige politiske og kulturelle bevægelser i bondestanden, hvorved det dog synes, som om disse bevægelser økonomiske forudsætninger ikke påagtes i fornødent omfang; det forekommer nærliggende at betragte sognesparekassernes ideelle iklædning som en bevægelse sideløbende med andre kulturelle og politiske rørelser, således at udspringet er fælles, og således at der selvfølgelig også er tale om en gensidig vekselvirkning.

Det er i bogens første afsnit, at der ydes det bedste. Her fremdrages adskiligt om sparekassernes virke, som virkeligt giver et billede af tiden og dens vilkår; senere er bogen fortrinsvis refererende, og der kunne på flere områder have været givet en nøjere analyse af talmaterialet. I betragtning af, at forfatteren har været ene om det store arbejde og heller ikke har haft forgængeres arbejde at bygge videre på, er dog også her opnået et betydningsfuldt resultat. Ikke blot har vi fået en nyttig oversigt over rigsdagens behandling af sparekassespørgsmål, men også en belysning af en hidtil lidet betragtet side af en af det danske landbrugs selvhjælpsbevægelser.

Vagn Dybdahl.

Tove Clemmensen (red.): Danske hjem ved århundredskiftet. 3. samling. 189 s. (Hirschsprung, 1951).

Professor Povl Bagge har med 3. samling af skildringer af danske hjem omkring år 1900 overdraget redaktionen til museumsassistent Tove Clemmensen. Den nye redaktør har i samme grad som forgængeren haft en heldig hånd i henseende til at vælge forfattere, der på gennemgående god vis forstår at give læseværdige og interessante kulturbilleder fra datidens Danmark.

Det foreliggende bind omfatter ti skildringer, hvoraf særlig tre har fæstnet sig hos anmelderen, fordi de mere end de andre giver både et indtryk af dagliglivet, af hjemmets ydre og af dets helhedspræg. Det gælder redaktør T. Vogel-Jørgensens »Et redaktørhjem i provinsen«, direktør Knud Oldendows »Et underofficershjem« og fru Marie Elisabeth Schrøders »Et skovriderhjem«. Redaktør M. Vogel-Jørgensen i Svendborg og det hjem, han og hans kone skabte, står i skildringen som repræsentant for de bedste akademikerhjem: